

SINAÏEK

Tijdschrift van Heemkring "Den Dissel" Sinaai jaargang 15 nr. 2 - 2019

**Andrea Van der Linden
Zuster Beatrijs**

Inhoud

Disselingen Etienne De Meester	blz. 19
Zuster Andrea Van der Linden Jos Daems	blz. 20
Missionaris in Congo Zuster Andrea Van der Linden	blz. 21
(Werk)woorden met “M” Annemie Bogaert en Etienne De Meester	blz. 27
Sinaainaren die stierven in 2018 Georges Tallir	blz. 29
Bidprentje: Alois Van Overloop (1894 - 1919)	blz. 31
Flyer van een dramatisch toneelspel in 1922	blz. 32

Ons archief in de bovenzaal op het gemeentehuis
is elke zaterdag toegankelijk van 10u tot 11u30

Sinaïek is een uitgave van heemkring “Den Dissel” en verschijnt 4 keer per jaar.
Archiefbeheer: Etienne Bogaert, Wilfried Seghers, Alfons Van Hoydonck, Joanna Blancquaert
Fotoarchief: Georges Tallir, Walter Vermeiren
Administratie: Wilfried Seghers, Etienne Bogaert
Samenstelling: Jos Daems
Eindredactie: Annemie Bogaert
V.U. Etienne De Meester, Edgar Tinelstraat 28 9112 Sinaai, Tel. 03 772 41 64
<http://www.sinaaileeft.be/heemkring-den-dissel>

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische of andere middelen, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

© Heemkring “Den Dissel” Sinaai

Vlaanderen
verbeelding werkt

Disselingen

Affiche toneel

Op pagina 32 vind je een affiche van het toneelstuk "Onder één dak" dat bijna 100 jaar geleden werd opgevoerd door "Het Vlaamse Volkstoneel" van Gent o. l. v. Dr. Jan Oscar De Gruyter. Deze toneelbond kan men vergelijken met deze van de groep van Frans Poos die in de naoorlogse periode meermaals in Sinaai optrad op uitnodiging van het Davidsfonds.

Dr. De Gruyter (1885 – 1929) is één van de Vlaamse toneelmonumenten die als acteur, regisseur en theaterdirecteur naam en faam verwierf. De vertoning vond plaats in zaal "De Kroon" bij Leopold Bal aan de Dorpsstraat, die ook werd gebruikt als cinema-zaal. (zie Sinaïek 11de jaargang -2015 -p. 5).

Kaarten voor dit toneel waren te bekomen bij Gustaaf Verstraeten, de grootvader van nieuwslezer bij VTM Danny Verstraeten, lid van de brouwersfamilie waar o. a. Capoen werd gebrouwen.

Leden

Na het succes van ons jaarboek 2017 over de geschiedenis van Sinaai kenden we wel een lichte daling van het ledenaantal in 2018. Toch staat de teller nog op 510 leden. We hopen in 2019 met ons boek over de boerenorganisaties weer nieuwe leden aan te trekken.

Schenkingen

Cesar De Bock – De Wolf: overlijdensberichten en veel bidprentjes

Eddy Van Dongen: bidprentjes

Paul Creve: een speech van de boerinnenbond, nog enkele boekjes, oude bidprentjes, enkele foto's en geschreven en gedrukte liederteksten van o. a.

"Vreselijke misdaad gepleegd te Sinay"

"Het bloedig jachtdrama te Sinay"

Anita Eggermont – Van Aelst: bracht ons een verzameling met vooral oude bidprentjes die we mogen inscannen. We ontvingen ook enkele koopakten voor eht archief

Benno Robijn: foto's, doodsprentje, prentkaarten, liedteksten, gezondheidsboekje, en een leerbrief

Christiane Vercauteren: documenten i.v.m. de parochiekerk, de klok, en de missiestoet

Julien De Vuyst van heemkring "De Hellebaard" uit Herzele bezorgde ons onderstaand knipsel. (Uit: De godsdienstige week van Vlaanderen - 22 oktober 1886)

Etienne De Meester

Zuster Andrea Van der Linden

Het was in de zomer van 2005 dat Zr. Andrea me vertelde over haar belevenissen in Congo. Ze straalde bij het vertellen en genoot nog na bij het bekijken van enkele foto's uit die periode. Dit alles was de aanleiding voor mijn vraag aan haar om deze gegevens te noteren zodat ze niet zouden verloren gaan voor het nageslacht. In het najaar van 2009 bezorgde ze me een gesloten enveloppe met de vraag om deze te openen na haar overlijden omdat het schrijven te veel emoties had opgeroepen, een vraag die ik met respect behandelde.

Haar levensloop

Andrea was het oudste kind in het gezin van August Van der Linden en Maria Martha Laureys. Andrea Emilia Francisca Van der Linden werd geboren op 18 december 1927 te Haasdonk. Op 25-jarige leeftijd koos ze voor een religieus leven en deed op 25 maart 1953 haar intrede bij de Zusters Maricolen-Franciscanesse Waasmunster.

Op 27 september van datzelfde jaar werd ze ingekleed onder haar kloosternaam Zuster Beatrijs.

Op 4 januari 1956 deed ze haar tijdelijk professe voor drie jaar. Ze behaalde een diploma van onderwijzeres te Gent aan het Crombeen, het klooster en schoolcomplex der zusters Franciscanessen.

Haar eeuwige geloften sprak ze uit op 26 juli 1959 en in september 1963 begon ze te Antwerpen aan een tweejarige cursus voor diocesane catechese.

Op 26 januari 1965 behaalde ze het diploma van geaggregeerde voor het Lager Secundair onderwijs aan het Onze-Lieve-Vrouw ten Doorn instituut te Eeklo. Vervolgens was ze een jaar lerares aan de H. Hartschool en in de beroepsschool.

Ze werd lerares te Waasmunster op 3 september 1967, maar haar hart klopte toen al voor de missies. Daar haar congregatie geen missies had is zij overgegaan op 20 april 1968 naar de congregatie van de Zusters van de H. Vincentius à Paulo te Wachtebeke met het doel naar Congo (Zaire) te gaan.

In 1974 keerde zij terug na het verbod om les te geven door president Mobutu.

Zr. Andrea werd in mei 1975 aangesteld als directrice van de lagere en kleuterschool te Kruibeke. Later gaf zij les in het onderwijs voor volwassenen, aan werklozen en vluchtelingen.

Zij was één van de pioniers van de Katholieke Charismatische Vernieuwing in Vlaanderen. Eerst was ze medewerkster van de Antwerpse hoogleraar en jezuïet Walter Smet, die in 1974 te Antwerpen een centrum voor charismatische vernieuwing vestigde. Daarna in 1975 begon ze in Sint-Niklaas met de gebedsgroep "Pax Domini".

In Nederland werkte Zr. Andrea van 1992 tot 2002 als schrijfster en redactielid mee aan *Bouwen aan de Nieuwe Aarde*. Daarna nog schreef ze jarenlang, zeker tot in 2014 voor *Jezus Leeft*, het tijdschrift van de Charismatische Vernieuwing. Zolang haar gezondheid het toeliet bleef ze schrijven. Zr. Andrea overleed op 1 juli 2018. Op de pagina 21 verschijnt het eerste deel van haar belevenissen in Congo.

Jos Daems

Bronnen

Heemkring Den Dissel: "Van Heilige Kindsheid tot Missiestoet" Jaarboek 2006 blz. 91

Drs Albert Vervaeke: "De Zusters van de Heilige Vincentius a Paulo van Wachtebeke 1841-1991" Blz. 342

Archief: Mariazusters van Franciscus-Roosenberg - Zusters Maricolen-Franciscanesse Waasmunster

Missionaris in Congo

We schrijven 1968. De wereld is grotendeels hersteld van de Tweede Wereldoorlog, een aantal oude systemen hebben afgedaan. Het is tijd voor een nieuwe visie op mens en maatschappij, en dat weerspiegelt zich op diverse levensdomeinen. Zo ook in de benadering van het vroegere (sterk koloniaal getinte) missiewerk, dat naar echte ontwikkelingssamenwerking evolueert. Eén van die 'nieuwe' missionarissen was de Sinaaise Andrea Van der Linden, die haar herinneringen aan haar eerste jaren in Congo neerschreef. We brengen ze u in drie delen. Het is het ongecensureerde verhaal van een gedreven vrouw, zoals zij de toenmalige realiteit in de Congolese brousse met open blik beleefd heeft. We wensen u veel leesgenot met dit uniek tijdsdocument.

Mijn Kongo Ervaring

1967 – Er waaide een verfrissende wind over Europa en ver daarbuiten. De vroegere kolonies voelden dat er een nieuwe tijd was begonnen. Vooral de 'Afrikanen' wilden erkenning van hun menselijke waardigheid en respect voor het zelfbeschikkingsrecht om vrij te leven in eigen land en cultuur. Overal ter wereld stonden voortrekkers op die de 'gelijkwaardigheid' van elke mens propageerden. Eén van hen was Martin Luther King ! Geweldloos verzet tegen de verdrukking en onderdrukking, was zijn ideaal. 'We shall overcome one day!' Hij heeft zijn leven gegeven voor zijn ideaal ! Hij heeft de wereld wakker geschud zodat de ogen opengingen van al wie het hart op de rechte plaats had...Ook het Concilie Vaticaan II en de encycliek Populorum Progressio van Paulus VI in 1967 lieten een nieuw geluid horen.

Ik gaf toen les in geschiedenis en godsdienst. Ik probeerde te denken en te leven volgens de evangelische gerechtigheid en bewonderde de moed en levenshouding van Martin Luther King. Zo had Jezus het ook gedaan: opkomen voor mensen die opzij werden gezet, de armen waren zijn vrienden.

In april 1968 nam ik deel aan een Internationaal Congres voor 'Ontwikkelingssamenwerking'. Ik ontmoette er missionarissen, dokters, professors...werkzaam in 'ontwikkelingslanden', vooral in Kongo. Ik luisterde enthousiast naar hun ervaringen. Mijn interesse om mee te werken aan de gelijkwaardigheid van elke mens, van elk volk groeide en kreeg vaste vorm.

In een brief aan mijn ouders schreef ik: 'Wat me bezielt? De evolutie in mijn engagement voor het Rijk van God is toewijding in geloof. Ongeveer een vijftal jaren verdiepte ik mij in internationale sociaal-economische problemen; dit alles vanuit een vernieuwde bijbelse geloofvisie. Ik wil eerlijk zijn tegenover mezelf en de roep van de Heer beantwoorden.' Ikzelf heb eigenlijk niets ondernomen om naar Kongo te gaan, alles is zonder mijn weten door de gezagsdragers geschikt. Waarschijnlijk hebben ze gezien wat mij bezielde...

Ik heb het risico genomen, een sprong in geloof en 'k ben er blij om. Onze Pa heeft me beter gekend dan ik mezelf: hij had me in 1953 gevraagd: "zou je niet beter naar de missies gaan?" Uiteindelijk blijkt zijn inzicht juist, maar ondertussen heb ik de nodige ontwikkeling doorgemaakt. En daar ben ik dankbaar voor. In de huidige situatie is een degelijke basis op humanitair, godsdienstig en vooral bijbels vlak onmisbaar. Het is een zware opdracht, ik maak me geen illusies. De opvatting omtrent ontwikkelingshulp verschilt van de vroegere missionering. Nu gaat het meer om mensen, die eeuwenlang klein gehouden werden, te helpen hun eigenwaarde te ontdekken.

't Gaat meer om internationale rechtvaardigheid. Hieraan wil ik enkele jaartjes van mijn leven wijden, al is het maar door eenvoudig les te geven in primitieve omstandigheden.'

7 september 1968: Na een vliegtuigreis van 7 ½ uur landen we in Kinshasa, nu wacht ons een reis van 7 ½ uur rijden met de jeep tegen 70 km/u tot Matadi, daarna de stroom over met de 'bac', 42 km tot Vunda, daarna 100 km brousseweg naar Kingoma! Voortaan zal een brief posten een weg van meer dan 100 km vragen (heen en terug = 200 km). Bevoorrading idem, schooldocumenten indienen naar Kin vraagt ongeveer 500 km enkel!

9 september 1968: Kingoma / Beneden-Kongo in het Kristalgebergte, tussen de Oceaan en de Kongostroom; een plateau van 550 m hoog langs de andere kant van de evenaar. Een goed klimaat!

Twee seizoenen: regen, warm met een regelmatige aangename passaatwind; droog en koud (tot 18°) met veel stof op de weg; maar Kingoma zelf ligt in de brousse: hoog gras dat op het einde van het droogseizoen in brand wordt gestoken. Een vuurzee in de nacht. Elke dag begint om 6u heel fris en om 18u gaat de zon onder.

Toen ik daar toekwam liep Zr. Gaudentia (Martha Rollier) wanhopig rond met een brief in haar handen gericht aan inspecteur Bankazi die in Mbanza Ngungu woonde, op honderden km van Kingoma. Ze was zo van streek dat ze me niet eens zag: "Ik sta hier heel alleen om het nieuwe schooljaar te beginnen", zuchtte ze. Ik zei: "Ik kom je helpen". Maar ze zag of hoorde me niet, tenslotte drong het tot haar door dat ik werkelijk kwam helpen. De volgende morgen begonnen de klassen: 3 jaar Ménagère Pédagogique (Pedagogie huishoudkunde): wie een diploma behaalde kon lesgeven tot het 4e studiejaar. We zijn dan samen op volle toeren gaan draaien: wij getweeën voor 120 leerlingen verdeeld over 3 klassen. Hierbij dan de directie, alles in het Frans! Alle leerlingen bleven bovendien inslapen. Veertien dagen lang heb ik lesgegeven van de ene klas naar de andere om dan 's avonds het resultaat van de oefeningen na te kijken. Zr. Gaudentia en een monitrice namen toezicht en handwerk voor hun rekening terwijl ik les gaf. Zware dagen! Gelukkig was het dan niet zo warm, soms was het zelfs 'koud' (18°), zoals de huidige zomer in Vlaanderen. Er is één groot verschil: hier weet het weer wat het wil, geen grillen, standvastig en betrouwbaar. Heet met veel regen of droog zonder regen, dan is heel de brousse dor... Zodra de eerste regen valt schieten de rode amaryllissen uit de grond overal verspreid. Mooi!

Op 12 september schreef ik een enthousiaste brief naar het thuisfront in België. 'Een gezonde streek midden in de bergen. En fruit! Lekker fruit! Appelsienen, pomelmoezen zo dik als een voetbal, papaya's, mango's, citroenen, watermeloen... 't Sap loopt je van handen en kin. Ook groeien hier Vlaamse groenten: worteltjes, goeie aardappelen... Vlees krijgen we van de jacht: lekkere antiloo, parelhoen en van de boerderij: varken, kip en dus eieren... Kaas wordt gekocht in Boma, en brood wordt gebakken door onze 'boy'. We beschikken over een diepvriezer en een koelkast, dank zij een motor die op diesel draait. We hebben ook water dat opgepompt wordt vanuit de Ntombe, een zeer snelstromende rivier niet ver hiervandaan.' Maar dit comfort was enkel voor de zusters en voor de paters. Dat was het kolonisatie-systeem...

Na die eerste veertien dagen arriveerden 3 jonge mannen met een diploma in de hand. Ze kwamen van Matadi en waren door de inspecteur benoemd in Kingoma. Welkom! Deze jongens hadden met succes hun humaniora voltooid. Dit betekende

dat ik voor een nieuwe uitdaging stond: hen leren lesgeven; welke vakken waren geschikt voor elk persoonlijk? Gelukkig waren het verstandige kerels en zeer gedwee. Ze kwamen uit de stad en pasten zich aan in de brousse, ook wat het dagelijkse leven betrof. Nu stak het probleem van 'huisvesting' de kop op. Maar ze hadden geduld, en vonden een voorlopig onderkomen bij de onderwijzers. Tot aan mijn komst draaide 'institut ménagère pédagogique' op een lagere schoolsysteem: elk had zijn klas. Het waren onderwijzers die in Kingoma zelf woonden. Dat kon natuurlijk niet langer. Ik bewonderde Zr. Gaudentia voor haar medewerking: zij had nu niet meer 'haar' klaslokaal! Zr. Gaudentia kende mijn familie in Stekene zeer goed. Ze had mijn vader nog gekend. Tot mijn groot spijt, werd ze ziek, moest naar België en is na zes maand aan kanker gestorven. Ik verloor een lieve medezus die bovendien ook het Kikongo machtig was. Voor de onafhankelijkheid van Kongo was het onderwijs voor de meisjes grotendeels in hun moedertaal, met het nadeel dat ze geen hogere studies konden beginnen.

Kikongo is één van de 4 erkende inlandse talen van Kongo, maar de taalgebieden gaan over de grenzen heen. De drie andere talen zijn Shiluba, Kisuaëli, Lingala (een nieuwe taal: mengeling van Frans en Kikongo) Lingala is ontstaan in Kinshasa, de taal van het leger. Frans is de onderwijstaal. Maar elke stam heeft ook zijn eigen taal: zo zijn er meer dan 600 verschillende stamtalen.

Familieverband: Wat ik spoedig vernam was hoe het gezin functioneert... Wij kennen het patriarchaal systeem, normaal is het vader die de familienaam doorgeeft aan zijn kinderen. Hij zorgt dat zijn gezin kan leven, samen met moeder. Beneden-Kongo heeft een matriarchaal systeem, dit betekent dat de moeder het centraal punt is van het gezin. Zij draagt en verzorgt het leven. In primitieve milieus (dorp) zal zij het veld bewerken om het gezin te voeden. Vader heeft eigenlijk niet veel te zeggen. De echte verantwoordelijke die het gezin draagt, is de oudste zoon. Zelfs in de grootstad Kinshasa geldt deze verantwoordelijkheid. Al is hij getrouwd, hij weet zich geroepen om de toekomst te verzekeren van zijn broers. Door het contact met het Westen is er een diepgaande evolutie aan de gang. Soms had ik de indruk dat de mentaliteitsverandering nog sneller ging dan in Vlaanderen. Vooral als de vrouw gestudeerd heeft en dus ook haar manier van denken intuïtief verandert.

Maar binnen het gezinskader heerst ook een andere opvatting. De kinderen zullen elkaar nooit bij naam aanspreken, wel volgens de rangorde: de oudste is de 'heer' (kuluntu), de andere benamingen ken ik niet. Broers en zussen zijn neven en nichten en kozijns. Juist zoals de Bijbel het vermeldt o.a. 'Van Jezus zeggen de mensen uit Nazaret: we kennen toch zijn broers en zussen?' Ik zie dit ook in allochtone gezinnen dat de oudste de verantwoordelijkheid draagt voor de kinderen die na hem komen. De grootmoeder houdt er de traditie in (bij matriarchaal systeem).

Internaat: op dit plateau studeerden een 150 tal jonge meisjes (16 tot 21 jaar) en evenveel grote jongens; dan nog de lagere scholen. Meisjes hadden meestal een achterstand in leertijd tegenover jongens, vermits meisjes als kind op jongere broertjes en zusjes moesten passen, terwijl moeder de zorg had het gezin te voeden: groenten, aardnootjes, bonen, maniok kweken op een akkertje. Naar de markt gaan om te verkopen en te kopen: bananen, suikerriet, palmnoten, rijst, in de zon gedroogde visjes. Vader deed het zware werk: op jacht, visvangst, bomen en struiken hakken, palmnoten uit de bomen kappen, zakken bloem kopen. Om de veertien dagen gingen

de meisjes uit de dorpen naar huis om zich te bevoorraden; sommigen deden in een weekend 52 km, heen en terug, te voet. Meisjes uit de stad (Matadi en Kinshasa) hadden geld om het nodige op de markt te kopen. Om een internaat in te richten op Europese maat waren de middelen niet beschikbaar.

De leerlingen moesten zelf voor hun eten zorgen: ze zochten enkele dikke stenen en hout om vuur te maken om daarop een grote pot om rijst, maniokbladeren en bonen te koken. Voor water liepen ze de berg af naar de bron, die in het nat seizoen een beek vormde. Wassen, strijken, kleren repareren deden ze zelf. Ook voor de lagere schoolkinderen was dit het internaatregime. Eveneens bij de jongens. Een hard leven. En toch! Zingen en dansen achter elkaar in kleine cirkels en lachen en improviseren. Ik tussen hen in. De studies waren van hoog niveau: we hadden te veel kandidaten, dus moest er geschift worden door examens en nog examens. In een klaslokaal zaten verplicht minimum 40 leerlingen, maar het aantal liep soms op tot 50! Gelukkig hadden de lokalen dikke muren en kwam de zon niet rechtstreeks binnen.

Slaapgelegenheid: in heel grote lokalen sliepen de lagere schoolkinderen op matten, zoals in de dorpen. Voor de leerlingen van het secundair waren er houten bedden voorzien. Maar... 'les punaises' (wandluizen) nestelden zich in alle spleetjes, tot zelfs in de muren. Die beestjes waren 's nachts actief en beten de meisjes. Zo werden er ziekten verspreid. Hoe dit probleem te lijf gaan? Bedden en muurspletten behandelen met kreoline. Alle bedden buiten in de gloeiende zon (heet seizoen tot + 45° - een frisse regelmatige passaatwind maakte het draaglijk). De hitte verlamt de luizen, dan de bedden met een smak laten vallen zodat de beestjes op de grond vallen, om ze dood te trappen. Stinken! Dan met een verfborstel de bedden bewerken. Maar de neten van de wandluizen bleven altijd zitten. Wie wou dit werk opknappen? Niemand, alleen ik... Blijkbaar waren ze die beestjes gewoon. Stel je niet voor dat in de stad de huizen van de inlanders beter waren dan in de brousse. In Beneden-Kongo zijn wel alle huizen in steen, dat was verplicht reeds voor de onafhankelijkheid. Maar een huis - gewoonlijk één kamer - dient slechts om te slapen (een mat op de grond) of om te schuilen voor de regen, met een afdakje om te koken.

Na enkele jaren was ik dat werk moe en dacht: als ze in hun vuil willen slapen, mij goed. Dan zij het zo. Maar wat stelde ik vast? De wandluizen werden zo talrijk dat ze zich zelfs in de klassen nestelden. Wat nu? Terug het werk zelf opknappen. Tijdens een vakantie in België kon ik een groot aantal ijzeren bedden krijgen. Dat zou wel beter zijn. Wat een vergissing! zelfs tussen de resorts was het goed leven voor de wandluizen. Ze waren nog moeilijker klein te krijgen.

Ik leerde de leerlingen slapen in een proper bed: over de matras een laken. In het koude seizoen hadden ze ook een deken nodig. Wat stelde ik vast? Dat laken was enkel voor overdag. Zij plooiden het netjes op en rolden zich in het deken. 'Een deken wassen is toch een hele karwei!' Zo redeneren wij. Andere gewoonten inbrengen gaat niet vanzelf, daarvoor is inzicht nodig en hygiënische kennis. Dat vraagt jaren...

Huizen bouwen

Ik had een fabrikant gevonden die twee geprefabriceerde huizen kon leveren. Wij zouden zorgen voor de fundamenteën. Hoe? Werk voor de leerlingen: grind uit de Ntombe scheppen met een emmer, die op het hoofd en leeggieten op de oever. De camionnette bracht het grind naar de missie. De rest was mannenwerk: stenen maken en in een zelfgemaakte oven bakken. Zeer grote stenen!

Weer werk voor de leerlingen: de stenen ter plaatse brengen, op het hoofd! En dat ging precies al spelend. Twee huizen met elk een grote en een kleiner kamer voor de leraars ('profs' in het Frans) Ondertussen was er nog een jonge man benoemd in Kingoma, zo waren ze met vier.

Ze hadden een dak boven het hoofd om te slapen en de lessen voor te bereiden. De rest gebeurde buiten. Ook zij moesten de helling afdalen om water te halen en hout om eten te koken. Ik was altijd stomverbaasd hoe zij elke dag naar school kwamen met een sneeuwwit hemd.

De profs bedachten een naam voor de school: Institut Tuzolana: waar liefde heerst. En zo was het: een fijne samenwerking, we verstonden elkaar prima. Deze jonge mannen bleven meestal drie jaar lesgeven, met de bedoeling genoeg geld te sparen om aan de universiteit verder te studeren. Tot nu toe zijn vier 'vrienden' mij trouw gebleven. Ze behaalden inderdaad hogere diploma's en werden journalist, diocesane verantwoordelijke voor ontwikkeling, advocaat, onderwijzer...

Zr. Andrea in Kingoma, de meisjes brachten de stenen ter plaatse.

(Kingoma: Rijk van de tantams - Ki = meervoud & ngoma = tantams)

Andere mentaliteit

Geleidelijk aan werd duidelijk dat ik een andere doelstelling nastreefde. Zodra ik in Kingoma kwam op het schooldomein, kwamen mensen met uitgestoken handen naar mij toe: mpanam: geef me iets. Ik zei: Ik kom hier om van jullie te krijgen. Jullie hebben me veel te geven: blijheid, nieuwe culturele inzichten, gemeenschapszin... Eens stond ik aan de Kongostroom in de rij te wachten op de overzetboot (bac), tussen vrouwen met pidi's op het hoofd (grote manden vol groenten en fruit om te verkopen op de markt in Matadi). Een politieagent kwam naar mij toe en ik moest vooraan gaan staan.

Op welke manier? Hij stampste brutaal de vrouwen achteruit en... de pidi's kantelden, groenten en fruit kwamen in de stroom terecht. Ik was beschaamd en innerlijk verbolgen. Al het werk van die vrouwen, in het water en ze moesten naar huis zonder met de opbrengst van hun werk het nodige te kopen voor de kinderen en het huishouden. Mijn besluit stond vast: geen sluier meer, gewone kleren; zo iets wilde ik nooit meer meemaken.

Ik wou de superioriteitsmentaliteit niet overnemen. Jezus heeft de voeten van zijn leerlingen gewassen, met de opdracht: ik heb jullie een voorbeeld gegeven. Ik bleef gehoorzaam aan de Heer Jezus en zijn boodschap. Volgens de oude traditie deed ik waarschijnlijk 'raar' en tegendraads.

Vermits de profs geen stromend water hadden, zette ik flessen water in de koelkast, nam ze mee naar school, zodat de kinderen in het heet seizoen konden drinken. In volle klassen lesgeven maakt dorstig. In mijn bureau, voelde ik soms de zweetdruppels langs mijn benen lopen. Waarom zou ik hen geen water te drinken geven?

Als de leerlingen in het warm seizoen van hun dorp terugkwamen, geladen met voedsel, had ik emmers water klaar staan om hun benen af te spoelen. De rivieren liepen over en de kleiweg veranderde in een modderpoel. Het was dan reeds donker, dus konden ze niet nog de helling af om zich te wassen. Ik hield van de leerlingen: "Bemin je naaste als jezelf", is een gebod dat reeds van kracht was tijdens het Eerste Verbond (OT).

Regelmatig reden zusters - een vroedvrouw en een helpster - naar de omliggende dorpen voor verzorging van zieken en om zwangere vrouwen naar het dispensarium te brengen voor de bevalling. Dit was verplicht om hygiënische redenen en om sterfte risico's te vermijden. Soms moesten zwangere vrouwen naar de dokter in Matadi voor een keizersnee. Ouders profiteerden van de gelegenheid om voedsel mee te geven voor hun kinderen in Kingoma. Als de camionnette toekwam en de colli's werden afgeladen, droeg ik die naar de school. Blijkbaar was ook dat een 'buitengewone' daad, maar voor mij doodgewoon.

Op een keer was ik alleen thuis. Ik werd geroepen en ging mee naar het dispensarium. Daar zat een vrouw bij de deur buiten op de grond. Ze had juist haar kind gebaard. Wat nu? Ik pakte de baby voorzichtig met de navelstreng op, hielp de moeder opstaan en bracht haar naar de verloskamer. De vrouw ging op het bed liggen en ik begon de baby wat proper te maken. Gelukkig kwam Zr. Albertine net terug van de tocht naar de dorpen. Dikwijls hoorde ik een barende vrouw huilen in de verloskamer en ging dan helpen met de 'ventouse' (zuigpomp) om de baby te helpen geboren worden. Zelden was er een gewone geboorte. Waarom? In die jaren was er meer eten; de vrouwen aten beter, dus de baby's werden iets zwaarder bij de geboorte, maar het bekken van de vrouw veranderde niet. Terug in België heb ik cursus gevolgd aan het Tropisch Instituut in Antwerpen. Daar vernam ik dat een Afrikaanse vrouw een andere ruggengraatstructuur heeft dan een blanke. Ze kunnen gemakkelijker baren als ze gehurkt zitten. Onze manier om een vrouw plat te leggen bij het baren, past niet in Afrika. De zwarte vrouw heeft een dieper gebogen wervelkolom.

Zr. Andrea Van der Linden
(wordt vervolgd)

(Werk)woorden met “M”

Nu de dagen lengen en een mooie zomer lonkt, willen we u verder met de letter M laten werken. Daar gaan we...

Maffen: slapen – komt uit het Bargoens (de dieventaal), waar *maf* suf betekent

Mangelen: ruilen, verwisselen – is in deze betekenis afgeleid van *mengen*

Mankeren: missen, ziek zijn of een letsel hebben, van het Franse *manquer* – ‘*t zu ‘t er nog oan moeten mankeren*’ betekent zoveel als ‘dat zou wel het toppunt zijn’

Manzjeneren: vermoeden, inbeelden, van het Franse *imaginer*

Mastiekeren: stopverf aanbrengen, van het Franse *mastiquer*

Matsen: slaan, vechten, komt van het Germaanse *matjan*, dat neerslaan betekent

Mauken: maken, vervaardigen – de lange *aa* wordt *au*

Maunken: hinken, manken

Meedun: meedoen, meewerken, meenemen – klankverwisseling tussen *oe* en *u*

Meepoarten: ook een deel krijgen

Meeratsen: steelsgewijs meenemen – soldatentaal voor stelen

Meeschauren: bedrieglijk meenemen

Meetjeschieten: met schijfje (muntstuk) naar een lijn schieten (volksspel)

Meiërken: een merk aanbrengen

Memmen: zeuren, zaniken – het is verwant met het Latijnse *mamma* (borsten) en betekende oorspronkelijk zuigen

Mennen: de oogst binnenhalen, van het Franse *mener* (aanvoeren)

Messen: bemesten, mest openspreiden

Meugen: mogen – *damme ze nog lank meugen meugen!*

Mienetten: beffen – komt van het Franse *minette* (poesje)

Mijken: ontwijken, vermijden – *mijkt ou* betekent ga uit de weg

Mijn: mijden, vermijden – *de* valt dikwijls weg voor *n* op het einde van een woord

Mikken: richten, voor ogen hebben – van het Germaanse *mikjan* (*het oog richten op*)

Mingen, mingelen: mengen, tussenkomen – *e* voor *n* wordt dikwijls *i*

Misgeven: iets verkeerd geven

Miskijken: verkeerd zien – *ek mi nou zue miskeken?*

Misklappen: onbewust iets verklappen – *past op da d’ou nie misklacht!*

Miskommen: ongelegen komen – *ge kun nie miskommen* (je bent altijd welkom)

Misleggen: op een verkeerde plaats leggen

Mislieën: misleiden

Mispakken: onderschatten, verkeerd beoordeeld – *d’er hê’k mij toch oan mispakt!*

Misrijn: verkeerd rijden

Misspreken: zich verspreken

Mistreffen: slecht treffen, ongunstig verlopen – *mê heuren man ê z’et mistroffen*

Misvaulen: eten dat niet goed bekomt – ‘*t is mij misvaullen*’

Misvraugen: verkeerd vragen

Moaën: maaien – *aa* klinkt als *oa*

Moanen: aanmanen

Moeën: zich bemoeien – *moeë d’ou nie!*

Moeven: spreken, in beweging komen – verwant met het Engelse *move* (bewegen)

Monken: pruilen, mokken – oorspronkelijk een nasale uitspraak van *mokken*

Muilen: tongzoenen

Muuësen: morsen, knoeien, prutsen – *o* voor *r* verandert vaak in *u*

Andere woorden met M

Makoaër, makaunder: elkaar verbastering van het oudere *malkander*

Malgree: graag – van het Franse *malgré* (ondanks) – hier is de betekenis dus licht gewijzigd

Malkontent: ontevreden – van het Franse *malcontent*

Mauger: mager

Maunk: kreupel

Meegoandeweg: stilaan, langzaam aan – het geleidelijke van *gaandeweg* wordt hier dus nog versterkt

Meenekieër: ineens, opeens, ook *almeenekieër*

Mee-ons-getweeën, mee-ons-gedrein: met ons tweeën, met ons drieën

Meetenieënen: meteen

Mensenschau: mensenschuw

Mesnat: doornat, druipnat

Meugelijk: mogelijk

Mieënens: menens, ernst – *'t was va mieënens*

Mieër, mieëst: meer, meest

Mieëstendeels: meestal

Miekmak: alles dooreen gemengd – dit woord komt in vele talen voor: Frans *micmac*, Duits *Mischmasch*, Engels *mishmash* en is waarschijnlijk een klanknabootsing

Mijkt-ou of mijkt-ou-weg: ga uit de weg

Min, minuir: minder

Misdieëld: slecht bedeed

Mismaukt: mismaakt, misvormd

Moar: maar

Moar-nieë: maar nee

Moedermens-allieën: helemaal alleen, moederziel alleen

Moeste: moest jij, mocht jij – samentrekking van *moest ge*

Mottig: misselijk – *'k ben mottig*

Mouter: overrijp – verwant met het Engelse *melt* (smelten)

En daarmee komen we aan het einde van ons lijstje woorden met een M. Aanvullingen zijn altijd welkom, want we zijn er vast veel vergeten. Tot in de zomer!

Annemie Bogaert & Etienne De Meester

Sinaainaren die stierven in 2018

Onder Sinaainaren verstaan we de personen die er verbleven bij hun overlijden, deze die er lange tijd hebben gewoond of deze die er geboren zijn.

-december 2017

31 Koen Baert (39 j.) † Gent, uitvaart en begraven in Sinaai

-januari

08 Freija De Bock (41 j.) e. v. Steven Vermeire, † Antwerpen, begraven in Sinaai

10 Roger De Beule (72 j.) † Sint-Niklaas

11 Lea Van den Bergen (88 j.) † Sint-Niklaas

12 Mariette Van Peteghem (87 j.) w. v. Etienne Schaut, † Sint-Niklaas

18 Margriet Verlee (83 j.) w. v. André Maes, Hulstbaan

30 Delfina Selis (87 j.) e. v. René Janssens, † Moerbeke

-februari

01 Maria Raes (91 j.) w. v. Julien Vandamme, † Moerbeke

02 Godelieve Varewyck (85 j.) w. v. Lucien Ongenaë en Jozef Raes,
† WZC "Huize Den Dries", voorheen Hulstbaan.

04 Godelieve Ongena (74 j.) w. v. André Verhulst, † WZC 't Lindehof Belsele

10 Martha Geers (90 j.) w. v. Lucien Van Puyvelde, † Sint-Niklaas, Helsvuurstraat

11 Diana Dutoo (82 j.) e. v. Richard Mikolon, † Sint-Niklaas, Zwaanaardestraat.

13 Gerardine De Vos (97 j.) w. v. Amand Vermeiren, † Sint-Niklaas, Edgar Tinelstraat

16 Gerard Audenaert (96 j.) e. v. Martha Heyens, † WZC 't Heuvelveld Waasmunster,
begraven te Sinaai

19 Agnes De Bock (63 j.) e. v. Lucien Coussens, † Sinaai, begraven in Daknam

22 Julien De Witte (84 j.) w. v. Josepha Tollenaere, Dr. Haeltermanlaan

24 Ives Taelman (53 j.) † Sinaai, begraven in Daknam, Leestraat

25 Luciaan De Cock (86 j.) w. v. Mariette Maes, † Sint-Niklaas

-maart

05 André Notenbaert (84 j.) e. v. Hilda Van Mele, † Sint-Niklaas, Edgar Tinelstraat

07 Emilienne Bracke (mevr. Piet De 86 j.) w. v. Miel De Beul,
† Sint-Niklaas, Cadzandstraat

11 Werner Pittery (56 j.) † Sinaai, Edgar Tinelstraat

11 Mariette Van Damme (89 j.) w. v. Gaston Verniers, † WZC "Huize Den Dries",
voorheen Leebrugstraat

19 Roger Van de Velde (88 j.) w. v. Paula Caeldries, † WZC "Sint-Eligius" Zeveneken

22 Marie-Thérèse Boodts (76 j.) w. v. Hubert Martens, † Belsele, uitvaart en begraven
in Sinaai

22 Guido De Klerck (86 j.) e. v. Yvonne Pattyn, † Sint-Niklaas

24 Roger Van Hoye (93 j.) w. v. Francine Robyn, † WZC 't Lindehof Belsele,
Stenenmuurstraat

24 Georges Verschelden (92 j.) w. v. Juliette Burm, † Aalst, Wijnveld

27 Maria De Roeck (91 j.) w. v. Frans Rotthier, † Sint-Niklaas,
voorheen Vleeshouwersstraat

31 Maria Van Hoornycck (89 j.) w. v. Clement Raes, † Beveren, voorheen Hellestraat

-april

01 Bertha Janssens (100 j.) w. v. Leo Vandaele, † WZC "Huize Den Dries".

02 Erna De Clercq (63 j.) e. v. Dirk Van Puyvelde, † Sint-Niklaas, Wijnveld.

06 Arlette Bocklandt (77 j.) w. v. Albert Mul, Hulstbaan.

06 Norbert Vercauteren (81 j.) e. v. Lydia Bal, † Sint-Niklaas, Hulstbaan

- 10 Mauritius Kerre (86 j.) w. v. Elisabeth Buys, † WZC “Huize Den Dries”,
uitvaart in Dendermonde.
- 12 Denise Dierens (75 j.) e. v. Etienne Mels, † Sint-Niklaas, Populierenstraat
- 16 Liliane Varewyck (73 j.) e. v. René De Greyt, Puiveldestraat
- 13 Christiane Maes (90 j.) w. v. Guido Verstraeten, e. v. Henri Vermeulen,
† Sint-Niklaas.
- 24 André Bracke E.H. (87 j.) z. v. Evarist en Marie Vereecken, † Brakel, onderpastoor
in Sinaai van 1975 tot 1985.
- 25 Marie-Louise Mettepenningen (87 j.) e. v. Marcel Vannerum,
† WZC “Huize Den Dries”, uitvaart in Belsele.
- 27 Marie-José Verwulgen (95 j.) w. v. Jan Baptist Van Ingelgom, † Gent

-mei

- 03 Godelieve De Vos (83 j.) w. v. Marcel Sax, † Sint-Niklaas, uitvaart in Sinaai
- 27 Angèle Janssens (93 j.) w. v. Theo Van Clapdurp, † Sint-Niklaas, Hulstbaan

-juni

- 08 Marie Louise Jeangout (90 j.) w. v. Alfons De Belie, † Sint-Niklaas,
WZC “Huize Den Dries”, uitvaart en begraven in Belsele
- 13 Petrus De Permentier (76 j.) Edgar Tinelstraat
- 22 Roger De Vos (95 j.) w. v. Anna De Weirdt, † WZC “Huize Den Dries”,
uitvaart en begraven in Eksaarde.
- 23 André Smet (76 j.) e. v. Marleen De Bruyne, † Sint-Niklaas, Wijnveld
- 26 Monique De Fré (77 j.) w. v. Julien Haentjes, † Sint-Niklaas, uitvaart en begraven
in Belsele.
- 26 Alfons Pauwels (92 j.) w. v. Suzanne Vervaet, † Stekene WZC “Zoetenaard”,
uitvaart en begraven te Klein-Sinaai
- 27 Luc De Caluwé (60 j.) e. v. Christelle De Maer, Zwaanaardestraat

-juli

- 01 Andrea Van der Linden Zr. (90 j.) d. v. August en Maria Laureys, † Sint-Niklaas
WZC “De Spoele”, uitvaart in Moerbeke, asverstrooiing in Sinaai
- 02 Albert Uytensprot (98 j.) w. v. Lea Van der Hertten, † WZC “Huize Den Dries
- 11 Etienne Van den Berghe (84 j.) e. v. Marie Louise Annaert, Beukenlaan
- 14 Gustaaf De Clercq (86 j.) e. v. Simonne De Mulder, † Sint-Niklaas
- 18 Frank De Meester (75 j.) e. v. Paulette Vercauteren, Hulstbaan

-augustus

- ... Rachel Beeckman (98 j.) † WZC “Huize Den Dries
- 02 Ferdinand Staessens (75 j.) w. v. Emilienne Laureys, † Sint-Niklaas
- 04 Marc Tirez (73 j.) e. v. Rita Geerinck, † Beveren, Zwaanaardestraat
- 23 Suzanne Vael (Zr. Gertrude) (95 j.) † Waasmunster,
klooster Mariazusters van Franciscus
- 30 Gaby Pattyn (84 j.) e. v. Lutgard Van Hecke, Hulstbaan

-september

- 01 Leona Raemdonck (85 j.) w. v. Michel Poppe, † Belsele “WZC Het Lindenhof”
- 08 Norbert Michiels (83 j.) e. v. Agnes Van Dorsselaer, † Sint-Niklaas, Beukenlaan
- 09 Rita Buyle (65 j.) w. v. Germain De Vuyst, † WZC “Huize Den Dries,
teraardebesteding St.-Niklaas.
- 10 Marita De Kerf (72 j.) e. v. Willy Van Rumst, † Lokeren
- 22 Jenny Durinck (67 j.) e. v. Willy Cerpentier, † Beveren-Waas,
Schrijbergstraat – Waasmunster, uitvaart in Sinaai
- 27 Omer Raes (91 j.) z. v. Florent en Elodie Smet, † WZC “Huize Den Dries,
voorheen Luitentuitstraat

GEMEENTE SINAY-WAAS.

Zaal "DE KROON" L. Bal, Dorpstraat.

Zondag 8 Januari 1922, te 3 1/2 uur stipt,

wordt het dramatisch tooneelspel in drie bedrijven :

ONDER ÉÉN DAK

opgevoerd door

"HET VLAAMSE VOLKSTONEEL" van Gent,

onder leiding van Dr J. O. DE GRUYTER,

ten voordeele van de liefdadigheidswerken der gemeente.

ROLVERDEELING :

De Vader	D ^r J. O. DE GRUYTER.
Wolter, kenterboer, 1 zijn zoon	M. LIEVEN DE GRUYTER.
Jacob, onderwijzer, 1 zijn zoon	M. NAUMIS HOSTE.
Anke, 1 zijn dochter	M ^l e. LOUISE BONIERKE.
Liesbeth, 1	M ^l e. MARTHA VERBOODEN.
Dora, de vrouw van Wolter	M ^l e. DE GRUYTER-PRETERAN.
Lena, de vrouw van Jacob	M ^l e. STELLA VAN DE WIELE.
Jan, smid, de man van Anke	M. STAF BRUGGEN.
De Notaris	M. FREE WAKES.

Het stuk speelt op een en dezelfde ochtend af : het eerste bedrijf in de woning van Wolter ; het tweede in de woning van den vader ; het derde speelt weer in de woning van Wolter.

Programma met uitleg te bekomen op het feest.

In de tusschenpoelen : muziekstukken voor klavier, viool en cello.

PRIJZEN DER PLAATSEN :

Eerste rang, voorbehouden en genummerd, 5 fr.

Tweede rang 3 fr. — Derde rang 2 fr.

Kaarten te bekomen bij M. Gustaaf Verstraeten, Dorp.